

PLA DE SALUT MENTAL DEL VENDRELL

**Propostes des de la perspectiva
de la Salut Mental Comunitària**

Josep Moya Ollé, coordinador del Projecte. FCCSM

David Ventura, membre de l'equip tècnic del projecte. FCCSM

M. Teresa Anguera, Facultat de Psicologia, Institut de Neurociències. UB

Marcos Antonio Catalan, documentalista. Parc Sanitari Sant Joan de Déu

Index:

Polítiques i estratègies en salut mental

Objectius

Justificació

Marc teòric

Territori

Mètode

Resultats

Conclusions

Polítiques i estratègies per a la Salut Mental

Declaració de Helsinki

Estratègia de Salut Mental del Sistema Nacional de Salut
2022- 2026

Programa d'abordatge integral dels casos de salut mental
i addiccions d'elevada complexitat- PAICSAMAEC

Objectiu general:

Creació de la Taula de Salut Mental del Vendrell, com a espai de trobada dels diferents agents (professionals, persones ateses, famílies, entitats i òrgans municipals) amb l'objectiu de fer el seguiment, avaluació i propostes en l'atenció a la Salut Mental Comunitària en el marc d'un Pla Estratègic Municipal per a la Salut Mental.

Objectius específics:

- 1. Identificar els indicadors generals de salut i de salut mental del Vendrell.**
- 2. Identificar els factors de risc psicosocial en la població del Vendrell.**
- 3. Identificar els factors de protecció psicosocial en la població del Vendrell.**
- 4. Identificar les necessitats i recursos de les persones amb problemes de salut mental i els professionals.**
- 5. Programar accions i serveis en salut mental des dels serveis socials municipals, l'Àrea Bàsica de Salut, els centre de Salut Mental de la zona (CSMA, CSMIJ, CAS, entre d'altres).**
- 6. Optimitzar les tasques realitzades des dels serveis socials vers les persones amb malaltia mental i els seus familiars.**
- 7. Recomana accions i programes de prevenció en salut mental en el si de la comunitat del Vendrell.**

Justificació:

- La justificació del Projecte respon a les necessitats en termes de Salut Mental detectades per l'Ajuntament del Vendrell.
- Alhora, s'emmarca en la prioritització d'actuacions que va establir el Pla Integral d'Atenció a les Persones amb Trastorn Mental i Addiccions, elaborat per la Generalitat de Catalunya (Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, 2017)

Marc teòric (1)

Salut mental comunitària.

- “La salut mental comunitària és aquella que incorpora un ventall complet de cures eficaces de salut mental a una població definida, i que es dedica al tractament i suport de les persones que pateixen trastorns mentals, en proporció al seu patiment o malestar, en col·laboració amb altres organismes locals”.

Marc teòric (2)

Un model de salut mental comunitària només es pot emmarcar en un plantejament de salut pública i aquest té dues implicacions:

- Els serveis han de ser accessibles a aquells que els necessiten, amb independència de la seva renda i capacitat econòmiques.
- La salut mental de les persones està intrínsecament unida a la salut econòmica i social de les seves comunitats.

Marc teòric (3)

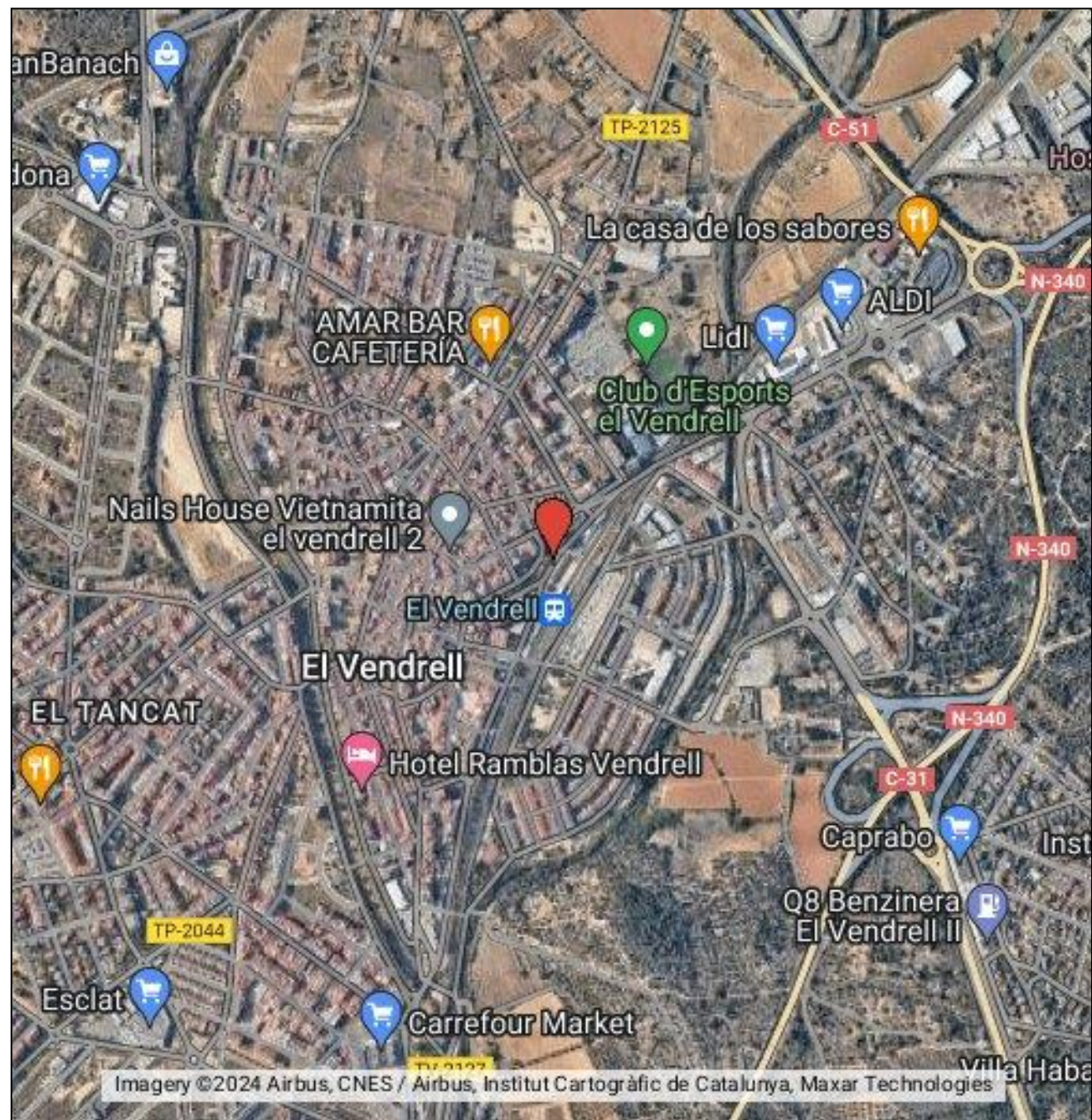
- D'això es desprèn que una estratègia que promogui la salut mental en la població en el seu conjunt ha de considerar-se d'interès públic i no pot limitarse a les actuacions pròpies de l'àmbit individual ja que en cas contrari es pot perdre el control dels determinants socials de la salut mental (Muntaner et al, 2004).

Descripció del territori:

El Vendrell és un municipi de la província de Tarragona, capital de la comarca de El Baix Penedès.

Segons les dades de l'IDESCAT té una població de 39.072 habitants (Institut d'Estadística de Catalunya, 2023).

La seva superfície és de 36,80 km² i la seva densitat de població és de 1.061,7 habitants per km².

Mètode (1)

Per l'objectiu que ens hem proposat - analitzar la salut mental de la població del Vendrell, des de la perspectiva dels professionals, polítics, entitats i col·laboradors-, s'ha utilitzat una metodologia mixed methods, que permet integrar elements qualitatis i quantitatius, i que a l'actualitat es troba ja consolidada en molts països.

Mètode (2)

Per una part, des de la vessant quantitativa es poden obtenir les principals dades referents a les problemàtiques de salut mental que afecten la població (persones diagnosticades amb algun tipus de problemàtica de salut mental, ingressos psiquiàtrics, consum de psicofàrmacs, entre d'altres).

Des de la vessant qualitativa es pot aprofundir en la dimensió psicològica i social dels actors implicats i això permet recollir la informació mitjançant l'observació directa i/o indirecta, grups focals i entrevistes en profunditat, que respecten l'espontaneïtat dels participants i la naturalitat del context.

Mètode (3). Participants

Un primer grup, constituït per aquells agents que tenen una incidència més indirecta en la salut mental. A aquest grup se'ls ha demanat que responguin les preguntes del qüestionari dissenyat ad hoc.

Un segon grup ha estat constituït per aquells serveis i dispositius que atenen directament persones amb problemes de salut mental. En aquest grup s'han realitzat les entrevistes en profunditat mitjançant el mateix qüestionari.

Mètode (4). Instruments

El primer ens ha permès conèixer les dades d'activitat de diversos departaments de l'ajuntament (Ocupació, Habitatge i Promoció Econòmica) i les dades assistencials de Salut, Salut Mental i dels Serveis Socials així com les de Caritas, Club social El Llorer i el Centre sociosanitari.

Pel segon, hem emprat les entrevistes en profunditat. Es tracta d'una tècnica d'obtenir informació mitjançant una conversa professional amb una o varies persones per un estudi analític d'investigació o per contribuir en els diagnòstics o tractaments socials.

Mètode (5). Procediment

Les entrevistes en profunditat han estat realitzades amb la plataforma zoom, gravades i transcrites.

Posteriorment, les transcripcions han estat enviades a les persones entrevistades per tal que les poguessin revisar.

Els continguts revisats s'han codificat en funció del desplegament de les dimensions i subdimensions, tenint en compte els codis assignats.

S'han elaborat les taules de freqüències de cadascuna de les unitats textuais elaborades

Resultats (1)

Taula 7. Nombre de persones usuàries dels SSBB.

Font : Memòria del Serveis Socials Bàsics de El Vendrell. 2021

Homes	Dones	Total
2.372	2.934	5.306

Resultats (2). Dades econòmiques

Resultats (3) Resum activitat Salut Mental

RESUM ACTIVITAT CSMA EL VENDRELL 2021							
Pob. Gral.	pob. > 18 a.	1es. Vis.	visites totals	vis. no prog.	llista espera ord.	lista espera pref.	llista espera global
87.155	70.162	279	11.938	573	25	11,2	21
RESUM ACTIVITAT CSMIJ EL VENDRELL 2021							
Pob. Gral.	pob. > 18 a.	1es. Vis.	visites totals	vis. no prog.	llista espera ord.	lista espera pref.	llista espera global
87.153	16.993	289	4.768	54	52,8	24	42,8

Resum activitat Salut Mental Adults per diagnòstics (4)

Diagnòstic	Homes	%	Dones	%	Total
T. neuròtics	80	12%	226	28,70%	306
Depressió neuròtica	24		140		164
Ansietat	33		48		81
TOC	13		26		39
Reacció adaptativa	36	5,40%	56	7,10%	92
Reacció adaptativa amb alteració mixta de les emocions	16		20		36
Psicosis afectives	110	16,50%	166	21,10%	276
T. Depressiu Major	56		88		144
T. esquizofrènic	189	28,40%	94	11,90%	283
T. personalitat	54	8,10%	87	11,10%	141
(TLP) Trastorn de Personalitat Límit (301.83)	9		35		44
Altres psicosis no orgàniques	41	6,20%	25	3,20%	66
Estats paranoides	10	1,50%	24	3,00%	34
Altres diagnòstics	125	18,80%	86	10,90%	211
Total (diferents tractats)	665	100%	787	100,00%	1.452

Resum activitat CSMIJ per diagnòstics (5)

	Diagnòstics més prevalents en el CSMIJ per sexe				
Diagnòstic	Nens	%	Nenes	%	Total
Reacció d'adaptació	23	5,20%	44	17,30%	67
Trastorns neuròtics (el total de tots els 300)	19	0,30%	47	18,40%	66
Depressió neuròtica (300.4)	2		12		14
Trastorn d'ansietat	6		20		26
Trastorn emocional específic de la infància i l'adolescència	26	5,90%	20	7,80%	46
Síntomes i síndromes no classificats a cap altre lloc (307)	23	5,20%	45	17,60%	68
Síndrome hipercinètica de la infància	84	19,10%	25	9,80%	109
Desordre de manca d'atenció amb hiperactivitat (314,01)	65		18		83
Retards específics del desenvolupament	46	10,50%	10	3,90%	56
Desordre mixte del desenvolupament (315,5)	23		3		26
Trastorns generalitzats del desenvolupament	165	37,60%	35	13,70%	200
Autisme infantil (299.0)	52		5		57
Altres diagnòstics	31	7,10%	15	5,90%	46
Total (diferents tractats)	439	100,00%	255	100%	694

Conclusions (1)

La població del Vendrell mostra uns percentatges elevats de població que ha migrat d'altres zones; quasi un 30% procedeix d'altres comarques de Catalunya, un 18% procedeix d'altres CCAA d'Espanya i un 20% procedeix d'altres països. Es detecten problemes d'integració per part d'alguns sectors dels col·lectius migrants.

La taxa d'atur del Vendrell en el quart trimestre del 2022 ha estat de 15%, i ha afectat més al sector serveis. L'índex Gini de la població del Vendrell corresponent a l'any 2018; aquest va ser de 32,30, amb una ratio 80/20 de 2,90.

Durant l'any 2021, els Serveis Socials Bàsics del Vendrell varen atendre 2.372 homes i 2.934 dones.

Durant l'any 2021, el Centre de Salut Mental d'Adults ha realitzat 11.938 visites.

El gruix assistencial es concentra en els trastorns mentals greus i més concretament, en els trastorns psicòtics, amb un percentatge del 16,5% en els homes, i del 21,10 % en les dones, per les psicosis afectives. El total de persones ateses amb aquest diagnòstic ha estat de 276.

Conclusions (2)

El Centre de Salut Mental d'Adults (2021) ha realitzat 11.938 visites, que corresponen a la seva àrea d'influència.

El total de persones ateses amb diagnòstics vinculats a les psicosis ha estat de 659. Aquí s'inclouen les psicosis afectives, les esquizofrènies, altres psicosis no orgàniques i els estats paranoides.

El Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil ha realitzat 4.768 visites, que inclouen la seva àrea d'influència.

El gruix principal s'ha concentrat en els trastorns generalitzats del desenvolupament i en els síndromes hipercinètics de la infància.

Conclusions (3)

Els principals problemes socials són l'atur i la pobresa, també un habitatge precari o d'ocupació, amb nivells baixos d'estudis i, en general, a la no integració a la comunitat, microcomunitats no enxarxades

En general es dona un paper molt important al teixit social, tot i que sembla que no es pot definir exactament quins són els elements claus en la cohesió social que aporten les entitats.

Recomanacions (1)

Un model de salut mental comunitaria centrat en el valor de l'estratègia basada en la població. La tesi que l'ànima és que un elevat nombre de persones exposades a un petit nivell de risc produeix freqüentment molts més casos que un petit nombre exposat a un elevat nivell de risc.

Visió de futur. tres grans amenaces:

a) el canvi climàtic,

b) les pròximes epidèmies i pandèmies,

c) el desenvolupament de la intel·ligència artificial, que suposarà canvis radicals en l'estructura econòmica de les poblacions

Recomanacions (2)

Garantir la implementació de programes de formació continuada adreçats a professionals de salut, salut mental i serveis socials.

També haurà d'incorporar programes formatius adreçats a altres col·lectius com ensenyament, club social, Càrites, Creu Roja, i, en general, el teixit associatiu.

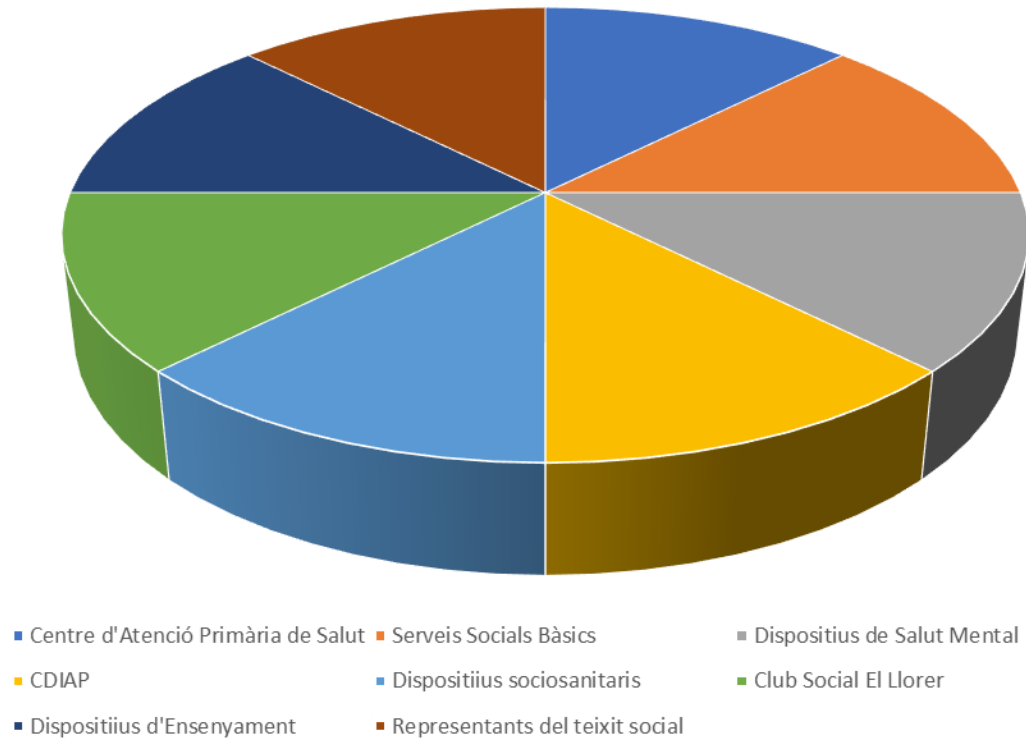
El model de salut mental comunitària haurà de potenciar la prescripció social i per aconseguir-ho caldrà incorporar la figura d'un agent que centralitzi el coneixement de les activitats de les diferents entitats de la població, convertint-les en agents de salut.

Recomanacions (3)

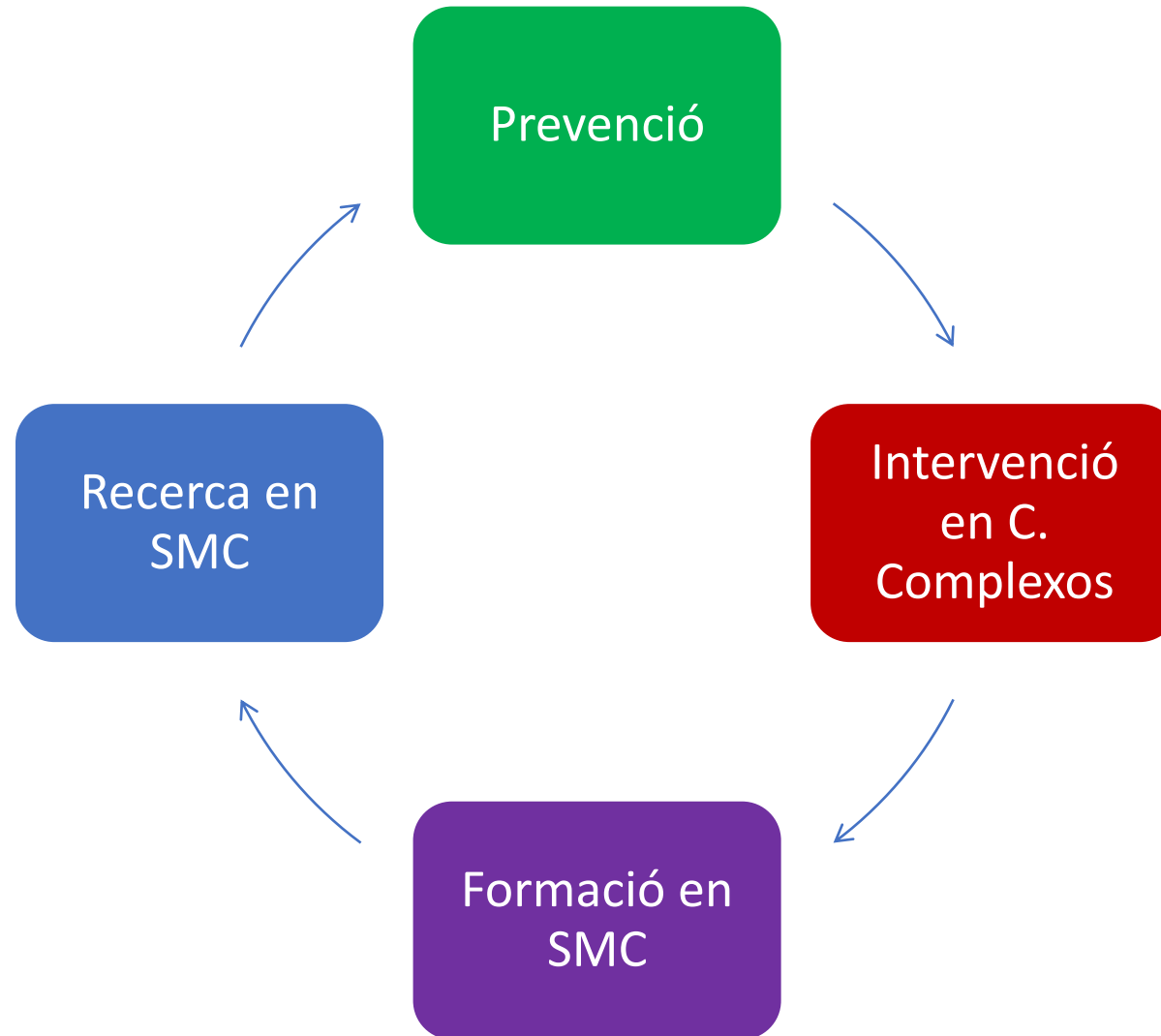
- **Potenciació de la Taula de Salut Mental Comunitària**

Taula de Salut Mental Comunitària (1)

Composició de la taula de Salut Mental El Vendrell

Taula de Salut Mental Comunitària (2)

Moltes gràcies

